

Sovětské sociologické asociaci v Moskvě

Vážení soudruzi, milí kolegové!

Celý pokrokový svět se v těchto dnech bude zamýšlet nad padesátým výročím vzniku SSSR.

I my chceme využít této příležitosti a vyslovit svá nejsrdečnější blahopřání Vám, příslušníkům Sovětské sociologické asociace.

Spojují nás ideje, které vedly ke vzniku sovětského státu, spojuje nás vnitřní přesvědčení těch, kteří se hlásí k pojetí sociologie marxistické. Toto pojetí vychází z teoretických a metodologických světónázorových hledisek Marxových. Vždyť právě Marxova idea materialismu v sociologii, tato geniální idea, jak napsal V. I. Lenin, povýšila sociologii na vědu.

Hlásíme se k leninskému odkazu v sociologii. Dílo V. I. Lenina neztrácí nic na svém významu a aktuálnosti ani dnes. Ti, kteří se hlásí k jeho odkazu, si uvědomují, že jedním z nejdůležitějších předpokladů nových a dalších úspěchů výstavby socialistické společnosti a budování komunismu je věrnost marxisticko-leninskému učení, další tvůrčí rozvoj této teorie a její postupné uvádění v život.

Cesta uplatnění, aplikace a rozvoje Leninových myšlenek a Leninovy metodologie vede k řešení aktuálních problémů výstavby socialistické společnosti.

Potřeby rozvoje této společnosti stále více vyžadují osvětlení komplexu otázek, na které může nejkonkrétněji odpovědět zejména marxistická sociologie.

Plně si uvědomujeme, jaké možnosti i jaké povinnosti tu má sociologické poznání ve všech rovinách své obecnosti, a to jak pro posílení bojeschopnosti světového proletariátu, tak i pro zvýšení úrovně a efektivnosti vedoucí činnosti komunistických stran.

Vážení soudruzi, milí přátelé, z celého srdce Vám přejeme mnoho pracovních úspěchů. Ať se nám všem společně daří ještě konkrétněji, věcněji a přesněji poznávat a analyzovat sociální skutečnost našich společností, jejich dynamiku, podstatu a tendence, a vědecky zdůvodnit návrhy vedoucí k urychlení pokrokových procesů společenského života, k revolučním změnám světa.

Při příležitosti padesátého výročí vzniku SSSR Vám chceme říci, že v tomto úsilí, v tomto zápase stojíme vedle sebe, protože máme společné úlohy a cíle.

Programově usilujeme o prohloubení našich styků cestou dalšího vzájemného poznání, výměny výsledků naší vědecké práce a navázání zcela konkrétní a neformální soudružské spolupráce. Přesvědčili jsme se

na VI. kongresu Světové sociologické asociace v bulharské Varně, jak je takováto spolupráce prospěšná.

Hlavní výbor

Československé sociologické společnosti, Praha

**Советской социологической ассоциации,
г. Москва, СССР**

Уважаемые товарищи, дорогие коллеги!

В эти дни весь прогрессивный мир будет отмечать 50-ую годовщину образования СССР.

Мы также хотим воспользоваться этим случаем и с этим событием Вас, членов Советской социологической ассоциации, хотим поздравить самым сердечным образом.

Нас соединяют идеи, которые привели к возникновению советского государства, нас соединяет внутреннее убеждение людей, которые являются сторонниками марксистского понимания социологии. Такое понимание исходит из теоретических и методологических мировоззренческих аспектов Маркса. Ведь марксовская идея материализма в социологии, она — эта гениальная мысль, как написал В. И. Ленин, и возвела социологию в науку.

Мы сторонники ленинских заветов в социологии. Творчество В. И. Ленина ничего не теряет в своем значении и злободневности даже сегодня. Сторонники его заветов осознают, что одной из важнейших предпосылок новых и продолжающихся успехов построения социалистического общества и строительства коммунизма являются преданность марксистско-ленинскому учению, дальнейшее творческое развитие теории и постепенное проведение ее в жизнь.

Путь осуществления, применения и развития ленинских идей и ленинской методологии приводит к решению актуальных проблем построения социалистического общества.

Нужды развития этого общества все больше требуют освещения комплекса вопросов, на который может дать наиболее конкретный ответ преимущественно марксистская социология.

Мы вполне осознаем, какие возможности, но вместе с тем и какие обязанности здесь на всех уровнях своей общности имеет социологическое познание, именно как в связи с повышением беспристрастности мирового пролетариата, так и в связи с повышением уровня и эффективности руководящей деятельности коммунистических партий.

Уважаемые товарищи, дорогие друзья! Желаем Вам от всего сердца много успехов в работе. Пусть наша совместная работа по познанию и анализу социальной действительности наших обществ, их динамики, сущности

и устремленности идет все более успешно, пусть она имеет все более конкретный, более деловой и более точный характер, пусть нам все больше удастся научно обосновывать проекты, приводящие к ускорению прогрессивных процессов общественной жизни, к революционным изменениям мира.

По случаю 50-ой годовщины образования СССР мы хотим сказать Вам, что в этом стремлении и в этой борьбе мы стоим бок о бок с Вами, так как у нас с Вами совместные задачи и цели.

Осуществляя нашу программу, мы стремимся углубить наши связи путем дальнейшего взаимного познания, обмена итогами нашей научной работы и установления связей в совсем конкретном, неформальном товарищеском сотрудничестве. На VI конгрессе Всемирной социологической ассоциации мы убедились в подлинной полезности такого сотрудничества.

Главный комитет

Чехословацкой социологической ассоциации,
г. Прага

Земфел Юриј Сергејевич Мелещенко (1922—1972)

Земфел vynikající sovětský filosof, doktor filosofických věd a profesor Jurij Sergejevič Meleščenko. Prožil bohatý a plodný život; dokázal udělat mnoho, ale přál si udělat ještě více.

J. S. Meleščenko chtěl být inženýrem; po ukončení střední školy vstoupil na Leninogradský polytechnický institut. Ale za rok, v r. 1939, musel odejít do Sovětské armády. Jako aktivní účastník Velké vlastenecké války byl raněn v těžkých bojích. Protože neměl možnost bojovat dále na frontě, začal pracovat na tankovém závodě a dělal všechno možné pro pomoc frontě.

Po válce se J. S. Meleščenko vrátil do Institutu a studoval zde až do pátého ročníku. Avšak zájem o řešení obecných problémů techniky a o filosofická zobecnění ho přinutily přejít na filosofickou fakultu Leningradské university. S téměř ukončeným vysokoškolským technickým vzděláním, zkušeností z praktické práce na závodě a filosofickým vzděláním úspěšně rozvinul výzkum filosofických problémů techniky. Rozhodl se vypracovat filosofické učení o technice na obecném základě marxismu-leninismu. Jeho četné práce svědčí o tom, že se mu v tomto směru mnohé podařilo.

Již první kniha J. S. Meleščenko, *Člověk, společnost a technika* (1964), vzbudila velkou pozornost závažným vytyčením problému a hloubkou filosofického zobecnění. Pracoval dále na těchto problémech a vytvořil několik děl, z nichž jsou zvláště významné monografie *Zákonitost technického pokroku* (1967), *Lenin a technický pokrok* (1969) a *Technika a její zákonitosti* (1971).

V posledních letech začal J. S. Meleščenko studovat problémy současné vědeckotechnické revoluce. V jeho článcích a brožurách jsou osvětleny takové složité a aktuální otázky, jako je podstata a základní směry vědeckotechnické revoluce, proces přeměny vědy v bezprostřední výrobní sílu a vytváření

systému věda — technika — výroba. Směle je možno tvrdit, že v jeho pracích o problémech vědeckotechnické revoluce jsou mnohé otázky poprvé osvětleny na základě širokých filosofických zobecnění.

V průběhu deseti let vedl J. S. Meleščenko leningradské oddělení Ústavu dějin přírodovědy a techniky Akademie věd SSSR. Zde se mu spolu s rozšířením výzkumu dějin přírodovědy, dějin techniky a dějin Akademie věd SSSR podařilo dát rychle výzkumu nové zaměření, orientované na problémy struktury vědeckých kádrů, na problémy vzdělání a rozvoje vědeckých center, především v Leningradě, na objasnění vzájemných vztahů mezi přírodními a technickými vědami. J. S. Meleščenko nejen vedl tento okruh výzkumů, ale také sám zkoumal a zpracovával problémy patřící do nové oblasti vědění, kterou nazýval „věda o technice“. Je skutečně zakladatelem tohoto nového směru ve vědě.

Jako člen redakční rady časopisu *Otázky filosofie* (Voprosy filosofii) získal J. S. Meleščenko pro práci na problémech vědeckotechnické revoluce mnohé badatele, kteří se na stránkách tohoto časopisu zabývali různými aspekty problému. Výsledkem jeho úsilí bylo, že téměř každé číslo časopisu obsahovalo článek věnovaný těm otázkám vědeckotechnické revoluce, které jsou nejméně prozkoumány nebo jsou diskusní.

J. S. Meleščenko byl skvělý lektor a pedagog. Jeho přednášky a diskuse byly vynikající, živě a přesvědčivě propagoval marxisticko-leninskou vědu. Jeho vystoupení vždy vyvolávala zájem, ať mluvil k jakémukoli posluchačstvu. Jako člen KSSS od r. 1943 byl J. S. Meleščenko oddaným stoupencem marxismu-leninismu a aktivně bojoval za ideje komunismu.

J. S. Meleščenko byl komunistou skutečně internacionálního založení; neustále se snažil upevňovat přátelské a vědecké kontakty s vědci-filosofy mnoha zemí. V posledních letech měl nejpevnější styky s filosofy Československa. Účastnil se téměř všech sovětsko-československých symposií o aktuálních filosofických otázkách současnosti. Od r. 1970 pracoval J. S. Meleščenko jako člen redakční rady práce *Člověk — věda — technika* na jedné z kapitol této knihy, nazvané *Věda, technika a výroba*. Koncem dubna 1972, jen několik dní před svým skonem, se na zasedání redakční rady této publikace v Moskvě aktivně účastnil posouzení celého rukopisu a jako vždy vystupoval se svými kritickými poznámkami a konstruktivními návrhy velmi taktně, hluboce promyšleně a zásadově. Než odletěl do Leningradu, aby dokončil svou kapitolu, loučil se se svými přáteli veselý a optimistický. 9. května jsme dostali truchlivou zprávu, že J. S. Meleščenko nenadále zemřel po infarktu, aniž dopsal poslední stránku své stati.

J. Filipec, I. Frolov, M. Huláková, Z. Javůrek, B. M. Kedrov, V. Kelle, F. Kutta, V. Lektorskiij, L. Mitrochin, R. Richta, S. Suchardín, J. Zelený